

22.1.02

3a (מקום שנהגו לבנות) → 4a (ניהו איך המוציא מהברו עליו הראיה קמ"ל)

1. כל אלה אבנים קרות כמדת גזית מגרות במגרה מבית ומחוץ וממסד עד הטפחות ומחוץ עד החצר הגדולה: מלכים א פרק ז פסוק ט
2. גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון אמר ה' צבאות ובמקום הזה אתן שלום נאם ה' צבאות: חגי פרק ב פסוק ט
3. שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: דברים פרק יז פסוק טו
4. גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר: קהלת פרק י פסוק כ
5. אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר: שמות פרק כב פסוק כז
6. כי גר מצנה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר: משלי פרק ו פסוק כג
7. והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים: ישעיהו פרק ב פסוק ב
8. והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשוי כל העדה פר גן בקר אחד לעלה לריח גיחח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטת: במדבר טו:כד
9. אמר לבית ישראל פה אמר אדני ה' הנני מחלל את מקדשי גאון עיניכם ומחמל נפשכם וביניכם ובנותיכם אשר עזבתם בחרב יפלו: יחזקאל כד:כא
10. ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני ישלם ה' לעשה הרעה כרעתו: שמואל ב פרק ג פסוק לט
11. וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתנו אתו על כל ארץ מצרים: בראשית פרק מא פסוק מג
12. להן מלכא מלכי ישפר עלך וחסאף בצדקה פרק ועויתך במח ענין הו תהוא ארכה לשלונתך: דניאל פרק ד פסוק כד
13. כלל מטא על נבוכדנצר מלכא: דניאל פרק ד פסוק כה
14. ותקרא אסתור לתתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניך ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה: אסתר פרק ד פסוק ה

I Definitions: of גויל, גזית, כפיסין, לבינין (v. 1)

a Based on tradition

- i גויל is unhewn stones (extra טפח for uncropped)
- ii טפחים is hewn stones of 5
- iii טפח are 1.5 width bricks, with 1 טפח of mortar between them
- iv לבינין are 3 wide bricks
- 1 Conclusion (אבני): 1 טפח of mortar is needed to cement bricks
- (a) Suggestion: perhaps this only applies to cement, but filling rocks demands more
- (b) Alternatively: perhaps this only applies to filling rocks, but cement demands less

II Tangential discussion:

- a Inference: with hewn stones, 5 טפחים wide are necessary to hold up a ד"א-high wall (as per משנה ד)
- b Challenge: in מקדש שלמה, there was a 30-אמה high wall (אמה טרקסין) with only a 6 טפח width
- i Answer: 6 טפחים are wide enough to support a much higher wall
- c Question: why was there no טרקסין in מקדש שני?
- i Answer: it was higher (as per v. 2) and the wall wouldn't stand
- ii Challenge: why not build it higher
- 1 Answer: it only holds if there is a roof to connect it to
- iii Challenge: why not build part טרקסין and part פרוכת
- 1 Answer: tradition dictates that it be either all פרוכת (a la משכן) or all wall (a la מקדש שלמה)

III Question about the measurements: do they include the plaster or not

- a must include plaster, else, why not mention that as well
- i Rejection: perhaps, since the amount of plaster is <טפח, no need to mention
- 1 Attempted challenges: from other משניות that seem to make mention of smaller שעורים (rejected)

IV חסדא's ruling: may not destroy בית כנסת until they've built the replacement

- a Possible reason: they may neglect to build
- b Alternatively: to maintain proper תפילה in the meantime
- i Split the difference: if there is a set place for תפילה
- ii Case: מרימר ומר זוטרא would tear down summer-shul and build winter-shul and vice-versa
- c Question: what if they collected money for the new ביכ"נ?
- i Answer: they may have a sudden need for money (for פדיון שבויים)
- d Question: what if they prepared the building materials? (answer as before – they may have to sell them for פד"ש)
- e Caveat: only if there was not rot (e.g.) in old ביכ"נ; if there was, they may tear down immediately story with אשי ר')
- f Tangential story: Herod's rebuilding (and אבא בן בוטא's role in advising him to do so in light of ח"ר's ruling) – vv. 3-14

V Analysis of end of משנה א':

- a הכל כמנהג המדינה: extends to simple reed wall
- b If wall fell, belongs to both:
- i Challenge: this is obvious
- 1 Answer: case where it fell to one side or one partner moved the stones to his side
- (a) קמ"ל – המע"ה the other should be considered סד"א